

Eindexamen maatschappijleer vwo 2003-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Opdracht 4 Ontwikkelingssamenwerking: globalisering

Maximumscore 2

23 twee van de volgende kenmerken:

- Ze bestaat uit een geheel van verschillende ideële groepen en organisaties die een gemeenschappelijk doel nastreven.
- De groepen en organisaties verschillen van elkaar qua strategie en organisatievorm.
- Er is geen duidelijk hiërarchische verhouding tussen de verschillende groepen.

per juist kenmerk

1

Maximumscore 4

24 • taak van het IMF:

Het IMF geeft kredieten en leningen aan landen met betalingsbalansproblemen

1

• uitleg:

Als voorwaarde voor het verstrekken van een krediet of lening moeten de landen voldoen aan een financieel-economisch aanpassingsprogramma: aan een programma dat de vrije markt/economische groei moet bevorderen. Zo'n programma met meer ruimte voor de markt past bij het geloof in de marktwerking dat ten grondslag ligt aan globalisering

1

• taak van de Wereldbank:

De Wereldbank financiert ontwikkelingsprojecten en aanpassingsprogramma's

1

• uitleg:

De bank legt vooral nadruk op het bevorderen van de marktgerichtheid van ontwikkelingslanden. / Als voorwaarde voor het financieren van projecten stelt de Wereldbank dat ontwikkelingslanden hun markten openstellen of het principe van de vrije markt hanteren. Dit laatste ligt ten grondslag aan globalisering

1

Maximumscore 2

25 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- Een ontwikkelingsland hoeft geen of minder rekening te houden met de belangen van het donorland.
- In internationaal verband kan een onderlinge afstemming van de hulp van rijke landen plaatsvinden wat de efficiëntie van de hulp vergroot.
- In internationaal verband kan een onderlinge afstemming van de hulp van rijke landen plaatsvinden wat de directe afhankelijkheid van de arme landen vermindert.
- Verschillende problemen zijn grensoverschrijdend en vergen een wereldwijde aanpak. Zaken als milieubescherming, vrouwenemancipatie, voedselzekerheid, afremming van de bevolkingsgroei, aids-bestrijding en dergelijke, kunnen niet door één enkel donorland in een bepaald gebied worden aangepakt. Internationale organisaties zijn daartoe meer geschikte instrumenten.
- Ontwikkelingslanden zijn vertegenwoordigd in internationale organisaties van de VN en kunnen dientengevolge meepraten.
- Meer toegang van ontwikkelingslanden tot de wereldhandel / betere toegang van ontwikkelingslanden tot de westerse markten kan in internationaal verband effectief worden aangepakt.
- Het Nederlandse apparaat is overbelast en heeft moeite om het ontwikkelingsgeld op verantwoorde wijze uit te geven.

per juist antwoord

1

Eindexamen maatschappijleer vwo 2003-II

havovwo.nl

	Deel- scores
<hr/>	
Maximumscore 4	
26 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is:	
• Bij sectorhulp krijgen de overheden van de hulpontvangende landen een budget voor een bepaalde sector als bijvoorbeeld onderwijs, gezondheid, landbouw. / Bij sectorhulp draagt Nederland bij aan een deel van het budget van het betreffende land voor een bepaalde sector. Het gaat om de ontwikkeling van een gehele sector van de samenleving waarvoor de nationale overheid van het ontwikkelingsland zich verantwoordelijk heeft gesteld (om sectorhulp te krijgen moeten de hulpontvangende landen wel voldoen aan een aantal voorwaarden zoals een beleidsplan, strategie, sectorprogramma's)	<u>2</u>
• Bij projecthulp financiert en ontwikkelt Nederland zelf allerlei projecten als een brug bouwen, ziekenhuis opzetten, scholen bouwen. / Projecthulp is een activiteit waarvoor de middelen voor een beperkte looptijd worden ingezet voor specifieke doeleinden als het realiseren van voorzieningen voor drinkwater, gezondheid, onderwijs. Kenmerkend voor projecthulp is dat elke activiteit zich op een afzonderlijke plaats afspeelt en dat er vaak geen onderling verband is tussen de diverse projecten. / De hulpactiviteiten pasten niet altijd in een groter geheel en het ontbrak soms aan gemeenschappelijke planning en coördinatie	<u>2</u>
Maximumscore 2	
27 ☐ • humanistisch motief/recht op menswaardig bestaan/gerechtigheid citaat: zorg om arbeidsomstandigheden (regel 41 in tekst 7) / nadruk op de sociale kant van ontwikkeling (regels 42-43 in tekst 7) / “...de kloof tussen arm en rijk is ..., alleen maar groter geworden.” (regels 6-9 in tekst 8)	<u>1</u>
• ecologisch motief citaat: “behoud van het ecologisch evenwicht” (regels 41-42 in tekst 7)	<u>1</u>
Maximumscore 2	
28 ☐ Voorbeelden van juiste factoren zijn (twee van de volgende):	
• De rijke landen verstoren de wereldlandbouwmarkt met exportsubsidies aan hun boeren. Die boeren kunnen hun producten zo goedkoop aanbieden dat boeren van arme landen daar niet mee kunnen concurreren.	
• De rijke landen weren landbouwproducten van ontwikkelingslanden op hun markten door tarieven, quota en dergelijke.	
• Rijke landen dumpen vaak landbouwproducten in ontwikkelingslanden; zij bederven daardoor de marktwerking/de lokale productie.	
• Buitenlandse bedrijven investeren niet of nauwelijks in de arme landen.	
per juiste factor	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer vwo 2003-II

havovwo.nl

Deel-
scores

Maximumscore 4

- 29 twee van de volgende:
- sociale en politieke dimensie van ontwikkeling
voorbeeld: goed bestuur/sociaal-economisch beleid van de overheid / waarborgen van sociale en politieke rechten.
 - culturele dimensie van ontwikkeling
voorbeeld: overheid moet/instellingen moeten rekening houden met de culturele identiteit/de menselijke waardigheid
 - ecologische dimensie van ontwikkeling
voorbeeld: geen aantasting van het milieu

per juiste dimensie en voorbeeld

2

Maximumscore 4

- 30 voordelen
- Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):
- Het verschaft (veel) mensen werk.
 - Bedrijven betalen belasting aan de overheid in het betreffende land.
 - Buitenlandse bedrijven dragen kennis en vaardigheden over.
 - Buitenlandse bedrijven zorgen voor economische groei / algemene welvaartstoename.

per juist voordeel

1

nadelen

- Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):
- Lokale bedrijven worden weggeconcentreerd. Dus mensen worden werkloos. (In Oeganda werden veel ambachtelijke vissers en handelaren werkloos.)
 - Winsten van internationale bedrijven vloeien weg naar de rijke landen.
 - Mogelijke aantasting van het milieu; er ontbreken in ontwikkelingslanden vaak milieuregels en controles daarop.

per juist nadeel

1

Eindexamen maatschappijleer vwo 2003-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 4	
31 ☐ - kapitalistisch model:	
• “export is een ... via belastinginkomsten.” (regels 24-31 in tekst 8)	<u>1</u>
• “Het is belangrijk dat ontwikkelingslanden meer tijd krijgen om zich aan te passen aan de eisen van de vrije markt.” (regels 61-63 in tekst 8)	<u>1</u>
- basisbehoeftenmodel/model van duurzame armoedebestrijding:	
• “Mijn prioriteit is armoedebestrijding. Het allerbelangrijkste is dat er meer mensen boven de armoedegrens uitstijgen en in staat zijn een fatsoenlijk leven te leiden.” (regels 35-38 in tekst 8)	<u>1</u>
• “Vrijhandel en economische groei leiden echter niet automatisch tot armoedebestrijding” (regels 42-44 in tekst 8). Daarom zegt Herfkens: “De rol van de publieke sector in ontwikkelingslanden moet versterkt worden.” (regels 56-58 in tekst 8)	<u>1</u>
Maximumscore 4	
32 ☐ beoordeling:	
per juist argument dat de stelling ondersteunt of tegenspreekt	<u>2</u>
voorbeelden van argumenten (twee van de volgende):	
• Als handelsbarrières wegvallen hebben ontwikkelingslanden meer mogelijkheden om te exporteren. / Indien landen mee kunnen komen in de wereldmarkt dan gaan deze landen erop vooruit. (regels 17-20 in tekst 8)	
• In vergelijking met de kapitaalstroom op mondiaal niveau is de officiële ontwikkelingshulp zeer gering.	
• Een goede marktwerking veronderstelt een zekere gelijkwaardigheid tussen landen. Ontwikkelingslanden zijn niet in een gelijkwaardige positie met de rijke landen. Waar gelijkwaardigheid tussen partijen/landen ontbreekt, werkt de markt ten nadele van de armsten. Ontwikkelingshulp blijft nodig.	
• Alleen liberalisering is niet voldoende. “Vrijhandel en economische groei leiden echter niet automatisch tot armoedebestrijding.” (regels 42-44 in tekst 8)	
• Ontwikkelingshulp blijft nodig om bijvoorbeeld de publieke sector te versterken, basisvoorzieningen te creëren, om overheden in de hulpontvangende landen te ondersteunen met goed sociaal-economisch beleid, om schulden af te lossen etc.	
• Of ontwikkelingslanden kunnen profiteren van de wereldhandel hangt onder andere af van het sociaal-economisch beleid van de overheden van die landen: gericht op ondersteuning van marktwerking, gericht op eerlijke verdeling van de groei, gericht op het scheppen van investeringen in onderwijs, infrastructuur etc.	
Verschillende Aziatische landen (de Aziatische tijgers) hebben hun ontwikkeling vooral te danken aan particuliere kapitaalstromen en niet aan hulp.	